

Sygn. akt V U 195/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Ewa Nowakowska

Protokolant Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 r. w Kaliszu

odwołania J. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 28 listopada 2012 r. i 5 lutego 2013 r. Nr (...)

w sprawie J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

1. Zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 28 listopada 2012 r. i 5 lutego 2013 r. znak (...)w ten sposób, że przyznaje J. C.prawo do odsetek od emerytury poczynając od 4 października 2011 r.

2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.12.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O., wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 19.09.2012 r., przyznał J. C.emeryturę nauczycielską od 01.09.2011 r. z jednoczesnym jej zmniejszeniem o 24% kwoty bazowej, ponieważ złożył oświadczenie, że osiąga przychód z wykonywanej pracy w wysokości powodującej zmniejszenie emerytury.

Decyzją z dnia 05.02.2013 r. ZUS odmówił mu wypłaty odsetek z tytułu przyznania emerytury, gdyż organ odwoławczy nie zawarł orzeczenia iż to organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczenia, a odsetki przysługiwałyby tylko w sytuacji, gdyby organ ponosił odpowiedzialność za brak ustalenia okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Odwołanie od obu tych decyzji wniósł do Sądu J. C. domagając się wypłaty odsetek ustawowych z tytułu nieterminowej zapłaty emerytury, podnosząc że prawo do emerytury zostało przyznane mu bez potrzeby prowadzenia postępowania dowodowego, a odmowa przyznania emerytury przez ZUS wynikała tylko z odmiennej, niewłaściwej interpretacji prawa materialnego. Kwestionował też dokonanie w każdym miesiącu potrąceń z tytułu osiągnięcia przychodu przekraczającego 70% przeciętnego wynagrodzenia, podczas gdy w lutym, lipcu i sierpniu 2012 r. jego wynagrodzenie było niższe i nie uprawniało do potrąceń. Organ rentowy wniósł o oddalenie obu odwołań.

Sąd ustalił co następuje.

Okoliczności faktyczne sprawy nie są sporne. J. C. wystąpił o emeryturę z Karty Nauczyciela w dniu 02.08.2011 r.

W tym czasie pozostawał w stosunku pracy u dwóch pracodawców: w wymiarze czasu 12/18 etatu w P.Centrum (...)w P.i na podstawie umowy czasowej do 31.08.2011 r. w wymiarze 3/18 etatu w Gimnazjum w W.. Oba stosunki pracy zostały rozwiązane w dniu 31.08.2011 r., z tym, że tylko pierwszy na wniosek nauczyciela w związku z przejściem na emeryturę, a drugi z nich – z upływem terminu na jaki był zawarty. W dniu 16.09.2011 r. przedłożone zostało do ZUS prawidłowo sporządzone świadectwo pracy z dnia 31.08.2011 r., stwierdzające czas i przyczynę ustania jego zatrudnienia w Centrum (...) w P.(k 114 akt rentowych).

Organ rentowy odmówił J. C. prawa do emerytury, mimo spełnienia warunków stażowych, uznając, że warunek rozwiązania stosunku pracy w trybie art. 88 Karty Nauczyciela odnosi się do każdego ze stosunków pracy w charakterze nauczyciela, zatem rozwiązanie w tym trybie tylko jednego (drugiego z powodu upływu umowy terminowej) nie upoważnia do przyznania emerytury nauczycielskiej.

Wyrokiem z dnia 22.12.2011 r. Sąd Okręgowy, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu zmienił decyzję ZUS z 04.10.2011 r., uznając, że do przyznania emerytury nauczycielskiej wystarczające jest rozwiązanie na wniosek nauczyciela zatrudnienia w wymiarze co najmniej połowy etatu. Apelacja organu rentowego od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19.09.2012 r. Sąd odwoławczy w pełni potwierdził prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego i bezzasadność stanowiska organu rentowego, wynikającą z błędnej interpretacji przepisów art.88 i 91 Karty Nauczyciela. Poza sporem jest, że w/w sądy nie wypowiedziały się w kwestii odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wydaniu decyzji.

Decyzja wykonująca wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi wydana została w dniu 28.12.2012 r.

Sąd zważył co następuje

Zgodnie z art. 85 ust.1ustawy z 13.10.1998r o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585 ze zm.) jeżeli Zakład, w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych, nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń – do dnia wypłaty świadczeń (§2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych Dz. U. Nr 12 poz. 104).

Organ rentowy uzasadniając odmowę wypłaty odsetek od emerytury przyznanej od 01.09.2011 r., tj. od daty ustalonej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, powołał się na treść art. 118 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.). Stosownie do treści art. 118 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzje w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Stosownie do ust 1a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności, niezbędnej do wydania decyzji, uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Utrwalony jest w orzecznictwie sądowym pogląd, że brak rozstrzygnięcia tej kwestii w orzeczeniu organu odwoławczego nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (patrz OSN 2011/19-20/255. LEX 784338). Ocena tego, która ze stron postępowania odpowiada za opóźnienie wypłaty świadczenia, winna być wyprowadzona z całokształtu okoliczności sprawy, gdyż obowiązki stron zależą od przedmiotu sporu w danej sprawie oraz od tego, na której ze stron spoczywa ciężar wykazania okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy.

W niniejszej sprawie nie istniał żaden problem natury dowodowej, gdyż poza sporem było, że odwołujący się wykazał wymagany 20 letni staż pracy nauczycielskiej pracy jak i ogólny staż wynoszący ponad 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz, że w dniu 31.08.2011 r. rozwiązał na swój wniosek w związku z przejściem na emeryturę stosunek pracy na stanowisku nauczyciela w wymiarze 12/18 etatu, a drugi stosunek ustał z upływem terminu na jaki był zawarty. Spór sprowadzał się do interpretacji prawa materialnego. ZUS wydając decyzję z 04.10.2011 r. dysponował wszystkimi danymi pozwalającymi na przyznanie emerytury, gdyby dokonał prawidłowej interpretacji przepisów. Natomiast gdy, mimo orzeczenia Sądu I instancji, pozostawał przy swym stanowisku, że oba stosunki pracy winny być rozwiązane na wniosek nauczyciela, to w efekcie od daty wyrokowania przez Sąd Okręgowy do wydania decyzji przyznającej emeryturę upłynął rok.

Przesłanką przyznania odsetek w myśl art. 85 ustawy systemowej jest wykazanie przez ubezpieczonego uchybienia przez organ rentowy terminowi do ustalenia prawa do świadczenia. Jak wynika z linii orzeczniczej Sądu Najwyższego za uchybienie terminowi uważa się zarówno niewydanie w ustawowym terminie decyzji przyznającej prawo jak i wydanie błędnej decyzji zmienionej następnie przez sąd w postępowaniu odwoławczym. Sąd Najwyższy przyjmuje, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wydaniu decyzji nawet gdy nie można mu zarzucić braku należytej staranności w wykładni i stosowaniu prawa oraz gdy dopełnił staranności przy kompletowaniu materiału dowodowego i wyjaśnianiu okoliczności faktycznych tak, że w toku postępowania sądowego nie zachodziła potrzeba prowadzenia postępowania dowodowego. Dla przypisania odpowiedzialności organu rentowego za wydanie niezgodnej z prawem decyzji, odmawiającej emerytury, skorygowanej dopiero przez sąd, wystarczające jest dokonanie przez organ niewłaściwej subsumpcji ustalonego prawidłowo stanu faktycznego (patrz wyroki Sądu Najwyższego z 12.08.1998 r. II UKN 171/98, z 09.03.2001 II UKN 402/00, z 28.09.2011 r. I UK 86/11).

W niniejszej sprawie mimo braku w wyrokach obu sądów orzeczenia w kwestii odpowiedzialności organu rentowego ponosi on odpowiedzialność skutkującą obowiązkiem wypłaty odsetek, skoro w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym dokonano wadliwej interpretacji stosowanych przepisów. Prawo do odsetek przysługuje jednak nie od daty 01.09.2011 r., jak domagał się odwołujący, gdyż w tym dniu organ rentowy nie dysponował nawet jeszcze świadectwem pracy świadczącym o rozwiązaniu stosunku pracy. Zgodnie z art.118 ust 1 ustawy z 17.12.1998 r. termin na wydanie decyzji wynosił 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do rozpoznania sprawy, a za moment ten należy przyjąć dopiero dostarczenie prawidłowego druku świadectwa pracy tj. 16.09.2011 r. (dowód: k. 114 akt rentowych). Decyzja z 04.10.2011 r. wydana została w ustawowym terminie i gdyby dokonano prawidłowej interpretacji prawa materialnego – emerytura przyznana zostałaby w tej decyzji. Odsetki za opóźnienie należne są więc od 04.10.2011 r.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił obie zaskarżone decyzje i orzekł jak w pkt. 1 wyroku.

W pozostałym zakresie odwołanie podlegało oddaleniu i zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w pkt. 2 wyroku. Uwzględnione w wyrównaniu potrącenia wynikały z oświadczenia J. C. z dnia 22.11.2012 r. o zamiarze osiągnięcia dochodów w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia, (dowód: k. 179 akt rentowych), zaś ostateczne rozliczenie przychodów co do roku 2012 jest przedmiotem odrębnej decyzji z 01.03.2013 r. i nie jest objęte zakresem zaskarżonej decyzji z 28.11.2012 r.